

A4 KARESİ (ANKARA) İÇİN YENİ FLORİSTİK KAYITLAR

Galip Akaydın*, Sadık Erik**

ÖZET:

Ankara şehrinde yapılan arazi çalışmaları sonucunda toplanan 3600 bitki örneğinin adlandırılmasından ve yeni kare kayıtları ile ilgili literatürlerin taranmasından sonra A4 karesi için yeni kayıt durumunda olan 38 bitki türü saptanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Yeni kare kayıtları, A4 Ankara şehri, Türkiye Florası.

ABSTRACT:

Es wurden 3600 Pflanzenmaterial in Ankara gesammelt und bestimmt. Nach der Durchsicht der entsprechender Literatur wurden 38 neue Pflanzenarten für die A4 Quadrat gefunden.

SCHLUSSELWORTE: Neue floristisches Einschreibung, A4 Ankara, Flora der Türkei.

1. GİRİŞ

Türkiye Florasında [1] bitkilerin yayılış alanlarının kolayca belirlenebilmesi amacıyla Türkiye için özgün bir kareleme sistemi geliştirilmiştir. Buradaki esas her iki enlem ve boylam derecesi arasında bir kare oluşturmaktır. Buna göre Türkiye kuzeyden başlamak üzere güneye doğru A, B ve C şeklinde 3, batıdan başlamak üzere doğuya doğru ise 1, 2, 3, 4 şeklinde 10 kareye bölünerek toplam 30 kare oluşturulmuştur. İki enlem derecesi arasındaki uzaklık 220 km., iki boylam derecesi ise 175 km. kadardır. Bir karenin alanı ise yaklaşık olarak 38.500 km² dir [2]. Oldukça geniş bir alanı kapsayan herhangi bir kare için yeni bitki türlerinin saptanabilmesi, Türkiye florasında bulunan bitki türlerinin yayılış alanları hakkında bilgi edinebilmek bakımından önemli bir bulgudur.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma materyalini oluşturan bitki örnekleri, 1993-1995 yılları arasında sürdürülen arazi çalışmaları sırasında Ankara şehri yerleşim alanından toplanmıştır. Bu örnekler kurallarına uygun olarak [3] kurutulup dezenfekte edildikten sonra teşhis edilerek herbaryum materyali haline getirilmiştir.

Bitkilerin adlandırılmasından sonra göre A4 karesi için toplam 135 bitki türü yeni kayıt durumunda iken

konu ile ilgili yapılan literatür taramaları [4,5] ve aynı konuda Prof. Dr. Şinasi Yıldırım'ın henüz yayınlanmamış 400 kadar dökümanının incelenmesi sonucunda bu sayı 38'e inmiştir.

Bitkilerin listesi Türkiye Florasındaki evrimsel sıralamaya uygun olarak verilmiştir. Lokalite bilgilerine başlarken, il, ilçe ve semt adı verildikten sonra bitkinin toplanmış olduğu rakım, toplandığı tarih ve toplayıcı numarası ile devam edilmiştir. Bitkinin endemik veya herhangi bir fitocoğrafik bölge elementi olup olmadığı lokalite bilgisinden sonra verilmiştir.

3. BULGULAR

RANUNCULACEAE

Delphinium peregrinum L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 980 m, 30/5/1995, Akaydın 3783.

PAPAVERACEAE

Papaver macrostomum Boiss. et Huet ex Boiss.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, step alanları, 980 m, 19/6/1993, Akaydın 1409. İran-Turan elementi.

BRASSICACEAE

Eruca sativa Miller

A4 Ankara, Keçiören, Adak sk., çöplük çevresi, 1000 m, 12/7/1993, Akaydın 1983.

Alyssum huetii Boiss.

A4 Ankara, Keçiören, Aktepe, 980 m, 25/4/1995, Akaydın 3254. Endemik. İran-Turan elementi.

Clypeola jonthlaspi L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 960 m, 27/3/1994, Akaydın 2503.

Erysimum hamosum Blanche ex Post

A4 Ankara, Keçiören, Aktepe, ağaçlandırma alanı, 970 m, 21/8/1995, Akaydın 4322. İran-Turan elementi.

VIOLACEAE

* Dr. Galip Akaydın, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Bölümü, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı Arş.Gör.

** Prof. Dr. Sadık Erik, Hacettepe Üniversitesi, Fen fakültesi, Biyoloji Bölümü, Öğretim Üyesi.

Viola suavis Bieb.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 950 m, 27/3/1994, Akaydın 2506.

CARYOPHYLLACEAE

Minuartia corymbulosa (Boiss. et Bal.) Mc Neill
var. *breviflora* (Boiss.) Mc Neil

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, kayalık yamaçlar, 980 m, 17/5/1995, Akaydın 3558. Endemik.

Stellaria media (L.) Vill. subsp. *neglecta* (Jeihe) Murb.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 950 m, 21/7/1995, Akaydın 4293.

Dianthus recognitus Schischk.

A4 Ankara, Keçiören, Adak Sokak, 950 m, 12/7/1993, Akaydın 1987. Endemik.

Bufonia tenuifolia L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 1000 m, 21/8/1995, Akaydın 4566.

Gypsophila pilosa Hudson

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 17/6/1995, Akaydın 4091. İran-Turan elementi.

ILLECEBRACEAE

Herniaria hirsuta L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 21/7/1995, Akaydın 4325.

HYPERICACEAE

Hypericum elongatum Ledeb.

subsp. *microcalycinum* (Boiss. et Heldr.) Robson

A4 Ankara, Keçiören, Aktepe, 970 m, 19/6/1995, Akaydın 1334. İran-Turan elementi.

Hypericum triquetrifolium Turra

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, step alanları, 960 m, 29/5/1994, akaydın 2913.

MALVACEA

Hibiscus trionum L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 940 m, 21/8/1995, Akaydın 4578.

FABACEAE

Astragalus guttatus Banks et Sol.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, bahçe kenarları, 950 m, 30/5/1995, Akaydın 3785. İran-Turan elementi.

Vicia galilaea Plitm. et Zoh.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 950 m, 3/6/1995, Akaydın 3873.

Lathyrus inconspicuus L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 1/5/1994, Akaydın 2675.

Trifolium ambiguum Bieb.

A4 Ankara, Keçiören, Aktepe, 950 m, 21/8/1995, Akaydın 4578.

Hedysarum cappadocicum Boiss.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, kayalık yamaçlar, 970 m, 30/5/1995, Akaydın 3779. Endemik. İran-Turan elementi.

CUCURBITACEAE

Ecballium elaterium (L.) A. Rich.

A4 Ankara, Keçiören, Kuşcağız Mah., 1070 m, 27/6/1993, Akaydın 1596. Akdeniz elementi.

APIACEAE

Bupleurum turcicum Snogeru

A4 Ankara, Keçiören, Aktepe, 980 m, 19/6/1993, Akaydın 1412. Endemik. İran-Turan elementi.

VALERIANACEAE

Centranthus calcitrapa (L.) Dufur.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın, kayalık yamaçlar, 980 m, 3/6/1995, Akaydın 3882. Akdeniz elementi.

ASTERACEAE

Senecio vulgaris L.

A4 Ankara, Keçiören, Kuşcağız Mah., 1090 m, 27/6/1993, Akaydın 1589.

Anthemis armeniaca Freyn et Sint.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 3/6/1995, Akaydın 3876. Endemik. İran-Turan elementi.

Cousinia iconica Hub.-Mor.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 8/7/1995, Akaydın 4201. Endemik. İran-Turan elementi.

Cirsium alatum (Gmelin) Bobrov subsp. *alatum*.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 19/6/1993, Akaydın 1401. İran-Turan elementi.

BORAGINACEAE

Onosma molle DC.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın, 970 m, 3/6/1995, Akaydın 3894. İran-Turan elementi.

SCROPHULARIACEAE

Kickxia commutata (Bernh. ex Reichb.) Fritsch
subsp. *graeca* (Bory et Chaub.) R. Fernandes

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 950 m, 21/7/1995, Akaydın 4312. Akdeniz elementi.

Misopates orontium (L.) Rafin

A4 Ankara, Keçiören Hacıkadın Deresi, 950 m, 17/6/1995, Akaydın 4069.

Veronica samuelssonii Rech.

A4 Ankara, Keçiören, Kuşcağz Mahallesi, kayalık yamaçlar, 1070 m, 26/3/1995, Akaydın 3166. Doğu Akdeniz elementi.

OROBANCHACEAE

Orobanche oxyloba (Reuter) G. Beck

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 970 m, 19/6/1993, Akaydın 1343.

LAMIACEAE

Phlomis sieheana Rech.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın, boş alanlar, 970 m, 19/6/1993, Akaydın 1392. Endemik. İran-Turan elementi.

LILIACEAE

Bellevalia clusiana Griseb.

A4 Ankara, Keçiören, Bağlum yolu kenarı, 970 m, 17/4/1994, Akaydın 2592. Endemik. İran-Turan elementi.

POACEAE

Arrhenatherum palaestinum Boiss.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın Deresi, 960 m, 29/5/1994, Akaydın 2922. Det: M. Doğan. Doğu Akdeniz elementi.

Festuca anatolica Markgr.-Danneb. subsp. *anatolica*.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın yamaçları, 970 m, 19/6/1993, Akaydın 1337. Endemik.

Stipa capillata L.

A4 Ankara, Keçiören, Hacıkadın yamaçları, 970 m, 19/6/1993, Akaydın 1394.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma sonucunda Türkiye Florasındaki kareleme sistemine göre araştırma alanının yer aldığı A4 karesi için 38 yeni bitki türü bulunmuştur. Böylece bu türlerin şu ana kadar bilinen yayılış alanları dışında yeni yayılış alanlarında belirlenmiş olmaktadır. A4 karesi için yeni kayıt durumunda olan türlerden 10 tanesi endemiktir. Ayrıca bu türlerden 14'ü araştırma alanında içinde bulunduğu İran-Turan fitocoğrafik bölgesi elementidir. Akdeniz fitocoğrafik bölgesi elementlerinin sayısı ise 5'tir.

A4 karesi için yeni kayıt durumunda olan türler arasında Avrupa-Sibirya fitocoğrafik bölgesi elementi bulunmamaktadır. Bulgular kısmında belirtilen bitkilerin şehir içerisinden toplanmış olması yerleşim alanlarından da yeni kare kayıtlarının olabileceğini göstermesi bakımından kayda değer bir sonuçtur.

5. KAYNAKLAR

- [1] Davis, P.H. (ed.), 1965-1988, *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*, vol. 1-10, Edinburgh.
  - [2] Erik, S., 1995, Türkiye Florasındaki Bazı Kareler için Yeni Kayıtlar, *H.Ü. Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Seri A, 25-32.
  - [3] Seçmen, (vd.), 1989, Tohumlu Bitkiler sistematigi, *Ege Ü., Fen Fak.*, seri no: 116, 396 s, İzmir.
  - [4] Aydoğdu, M., Varol, O., 1994, A4 Karesinden Yeni Floristik Kayıtlar, *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 1:1, 53-56.
  - [5] Yıldırım, Ş., 1994, Türkiye'deki çeşitli kareler için yeni floristik kayıtlar, *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 1:1, 53-55.
- Aytaç, Z., 1994, Değişik Kareler İçin Yeni Kayıtlar, *Doğa- Tr. J. of Botany*, 18, 39-41.
- Donner, J., 1985, Verbreitungskarten zu P.H. Davis "Flora of Turkey, 1-8", *Linzer biol. Beitr.* 17/1, 1-20.
- Donner, J., 1987, Verbreitungskarten zu P.H. Davis "Flora of Turkey, 9", *Linzer biol. Beitr.* 19/1, 3-16.
- Donner, J., 1990, Verbreitungskarten zu P.H. Davis "Flora of Turkey, 1-10", *Linzer biol. Beitr.* 22/2, 381-515.
- Dönmez, A.A., 1996, Türkiye'nin Çeşitli Kareleri İçin Yeni Bitki Türleri, *Doğa- Tr. J. of Botany*, 20, 99-101, Ankara.
- Erik, S., 1976, Ankara Karagöl (Çubuk) çevresinde saptanan A4 karesi ve İç Anadolu Bölgesi için yeni bitki türleri, *Bitki*, 3(3): 270-272.
- Ketenoglu, O., Aydoğdu, M., 1987, Anadolu'dan (A3, A4, A5) Yeni floristik kayıtlar, *Doğa TU. Botanik D.*, 11:1, 87-93.
- Yıldırım, Ş., 1993, New Floristic Records for the Grid Squares in the Flora of Turkey, *Journal of Faculty of Science E.Ü.*, Series B, 15:2, 33-41.
- Yıldırım, Ş., 1994, Türkiye'den Brassicaceae (Cruciferae) Familyasından, Çeşitli Kareler İçin Yeni Floristik Kayıtlar, *Doğa- Tr. J. of Botany*, 18, 389-392.